

OSNOVNA ŠOLA KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA ŠOŠTANJ

Koroška cesta 7, 3325 Šoštanj

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

KAKO SPOZNATI ŠOŠTANJ V ENEM DNEVU?

Tematsko področje: TURIZEM

Avtorici:

Andreja Roglšek, 8. razred

Maja Klančnik, 8. razred

Mentor:

Darja Rotovnik, prof.

Šoštanj 2018

Klančnik, M. Roglšek, A. Kako spoznati Šoštanj v enem dnevu?
Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2018

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj.

Mentorica: Darja Rotovnik, prof.

Datum predstavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	OŠ Karla Destovnika-Kajuha, šolsko leto 2017/2018
KG	turizem, gibalno oviran turist, mesto Šoštanj, kulturne znamenitosti, opis poti
AV	KLANČNIK, Maja/ROGLŠEK, Andreja
SA	ROTOVNIK, Darja
KZ	3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7
ZA	OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj
LI	2018
IN	KAKO SPOZNATI ŠOŠTANJ V ENEM DNEVU?
TD	Raziskovalna naloga
OP	IV, 34 str., 8 sl., 2 pril., 23 vir.
IJ	SL
JI	sl/en

AL V svoji raziskovalni nalogi sva se osredotočili na področje turizma, natančneje turizem v Šoštanju. Po pregledu turistično informativnega gradiva, ki je turistom in domačinom ponujen v TIC-ih (turistično informativnih centrih) sva ugotovili, da ti ne posedujejo gradiva, ki bo turistu omogočil ogled pomembnejših kulturnozgodovinskih znamenitosti v Šoštanju, v enem dnevu. Po pregledu teoretičnega gradiva sva ugotovili, da mesto Šoštanj skupaj z okolico, ponuja bogat in pester okvir kulturne dediščine (skupaj z zdraviliškim turizmom predstavlja mesto Sloveniji in širšemu narodnemu okolju). Vedno več je turistov, ki se odločijo za enodnevne izlete, vendar za te mesto Šoštanj nima izdelanega načrta. To je bilo glavno vodilo najine raziskovalne naloge. S pomočjo metode sekundarne analize podatkov v in opazovanja z udeležbo, sva preverjali hipoteze, ki se nanašajo na turistično ponudbo mesta Šoštanj, prenočitvene kapacitete ter dostopnost določenih kulturnozgodovinskih znamenitosti v mestu gibalno oviranim ljudem. Za potrebe raziskovalne naloge (in obogatitve turističnega gradiva nasploh) sva izdelali karto, s pomočjo katere lahko turist spozna mesto Šoštanj v enem dnevu. Ob enem sva bili pozorni tudi na morebitno (ne)dostopnost določenih znamenitosti gibalno oviranim osebam ter tudi v tam namen karto priredili.

KEY WORDS DOCUMENTATION

- ND OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2017/2018
- CX Tourism, limited movement tourist, city Šoštanj, culture sights, path description
- AU KLANČNIK, Maja/ROGLŠEK, Andreja
- AA ROTOVNIK, Darja
- PP 3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7
- PB OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj
- PY 2018
- TI HOW TO GET TO KNOW ŠOŠTANJ IN JUST ONE DAY?
- DT RESERCH WORK
- NO IV, 34 p., 8 fig., 2 ann., 23 ref.
- LA SL
- AL sl/en

AB In our research work we focused on tourism, more specifically on tourism in Šoštanj. After looking in tourist-informative material which is offered to tourists and local people in TICs (tourist-informative centers), we found out, that they do not give out the material which is needed to help a tourist visit the more important sights of Šoštanj in one day. After researching the theoretical material we found out, that Šoštanj with its surrounding areas offers rich and varied amount of cultural heritage (along with spa tourism it represents the town to Slovenia and broad national setting). More and more tourists choose day trips, but for those Šoštanj has no plan. That was the main reason for our research work. With the help of method of secondary analysis of data and observant participation we checked hypothesis that refer to the tourist offer of Šoštanj, the overnight accommodation capacities and accessibility of the cultural historical sights for the physically disabled people. For the needs of the research (and for the improvement of the tourist material) we made a folder with which a tourist can get to know Šoštanj in one day. We were attentive on potential (in)accessibility of certain sights to physically disabled people, so we made it suitable for them.

Kazalo vsebine

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA.....	III
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
Kazalo slik	3
1 UVOD	4
1.1 HIPOTEZE	5
2 PREGLED OBJAV	6
2.1 TURIZEM.....	6
2.1.1 TURIST.....	6
2.2 VRSTE TURIZMA.....	6
2.2.1 Zdraviliški turizem	6
2.2.2 Rekreativni turizem	7
2.2.3 Športni turizem.....	7
2.2.4 Kulturni turizem	7
2.2.5 Verski turizem	7
2.2.6 Navtični turizem.....	7
2.2.7 Pomembnost kulturnega turizma.....	7
2.3 ŠOŠTANJ	8
2.3.1 Občina Šoštanj.....	8
2.3.2 Mesto Šoštanj	8
2.4 GIBALNO OVIRANI.....	9
3 MATERIALI IN METODE	10
3.1 POTEK DELA	10
3.2 METODOLOGIJA	10
4 REZULTATI.....	11
4.1 KULTURNE ZNAMENITOSTI MESTA ŠOŠTANJ	11
4.1.1 KAJUHOV DOM.....	12
4.1.2 TRG BRATOV MRAVLJAK (MARIJIN TRG).....	13
4.1.3 GRAD ŠOŠTANJ (PUSTI GRAD)	14
4.1.4 CERKEV SVETEGA MOHORJA IN FORTUNATA.....	15
4.1.5 MUZEJ USNJARSTVA	16

4.1.6 SPOMINSKI PARK.....	17
4.1.7 VILA MAYER.....	19
4.2 POT PO ŠOŠTANJU »KAKO SPOZNATI ŠOŠTANJ V ENEM DNEVU?«.....	20
5 UGOTOVITVE.....	23
5.1 ZGIBANKA »KAKO SPOZNATI ŠOŠTANJ V ENEM DNEVU?«.....	24
6 ZAKLJUČEK.....	25
7 POVZETEK.....	27
8 SUMMARY.....	28
9 ZAHVALA.....	29
10 PRILOGE.....	30
10.1 PRILOGA A.....	30
10.2 PRILOGA B.....	31
11 VIRI IN LITERATURA.....	32

Kazalo slik

Slika 1: Kajušov dom (Slovenija, Kajušov dom)	12
Slika 2: Marijin trg (Slovenija, kraji Slovenije)	13
Slika 3: Pusti grad (Slovenija, Pusti grad)	14
Slika 4: Cerkev Sv. Mohorja in Fortunata (Slovenije k.)	15
Slika 5: Muzej usnjarstva (Šoštanj o. , Muzej usnjarstva).....	16
Slika 6: Spominski park (Rotovnik)	18
Slika 7: Vila Mayer (Šoštanj o. , vila Mayer).....	19
Slika 8: "Kako spoznati Šoštanj v enem dnevu?"	22

1 UVOD

Ideja za raziskovalno nalogo je nastala ob vprašanju, kako dobro sploh sami poznava Šoštanj in kako dobro ga poznajo drugi. Po premisleku sva ugotovili, da Šoštanj skupaj z okolico ponuja bogat kulturnozgodovinski in narodni spomenik Slovencem. Kot vsi mladi raziskovalci sva tudi midve iskali nekaj, s čimer bi lahko izboljšale razmere za turiste v Šoštanju. Po pregledu turističnih letakov turističnoinformativnega centra Velenje, njegove podružnice v Šoštanju in občine Šoštanj, za mesto Šoštanj ni na voljo noben letak, ki bi turistu (pa tudi domačinu) predstavil pomembnejše kulturnozgodovinske znamenitosti v Šoštanju. Že sam naslov raziskovalne naloge vključuje pomemben poudarek, ki je zajet v okvir turistične ponudbe, predstavljene v raziskovalni nalogi – spoznati Šoštanj v *enem* dnevu. Po pregledu turističnega gradiva širom Slovenije ter po pogovoru z lokalnimi vodiči opazava trend, da turisti raje izbirajo tiste turistične destinacije, ki jim na jedrnat, preprost, a hrkati inovativen način prikažejo pomembnejše znamenitosti. Tako meniva, da (v nadaljevanju sedem naštetih kulturnih znamenitosti) odraža pestro zgodovinsko in kulturno podobo mesta Šoštanj, turista pa s kratkim ogledom mesta navduši za ponoven obisk.

Tako sva si zastavili cilj, kako bi turistu ponudile najboljše, kar mesto Šoštanj ima in ga s tem prepričali, da se v to mesto tudi z veseljem vrne. Po dosedanjih izkušnjah, ki jih imava kot turistki, sva opazili problem, ki ga ima več turističnih ponudnikov po Sloveniji. Veliko turističnih ponudnikov ne nudi programov, ki bi bili na voljo gibalno oviranim posameznikom. Zavedava se, da je opozarjanje tudi na te vrste problemov, eden izmed ključnih ciljev najine raziskovalne naloge, pa tudi mladih nasploh. V nadaljevanju tako predstaviva turizem na splošno, kulturnozgodovinske znamenitosti v mestu Šoštanj in lastno izdelan turističnoinformativski letak, ki bi (če bi bil sprejet v okvir turističnih ponudb Savinjsko Šaleške regije) turistom predstavil Šoštanj.

1.1 HIPOTEZE

1. Turist lahko pomembnejše kulturnozgodovinske znamenitosti v Šoštanju spozna v enem dnevu.
2. V mestu Šoštanj ni nastanitvenih možnosti, ki bi turistom omogočile prenočitev.
3. Vse (v raziskovalni nalogi opredeljene) kulturnozgodovinske znamenitosti so dostopne gibalni oviranim ljudem.

2 PREGLED OBJAV

2.1 TURIZEM

Turizem je tisti pojav v družbi, ki se kaže v potovanju in bivanju ljudi zunaj kraja stalnega bivališča zato, da se telesno in duševno sprostijo. Turizem je družaben in množičen pojav, saj zajema široke sloje prebivalstva družbe (kraja, države, sveta). Ljudje zapustijo kraj stalnega bivanja in potujejo v drug kraj z namenom, da spremenijo bivalno okolje. V tuj kraj pripotujejo in v njem bivajo le začasno, kraj pa so si zbrali zato, da bi v njem nekaj doživeli. Osnovni namen doživetij v tujem kraju je duševna in telesna sprostitev, kar daje človeku novih življenjskih moči (Detlana, 1993).

2.1.1 TURIST

Turist je oseba, ki za določen čas zapusti svoj dom in odpotuje v drug kraj zato, da bi si tam na različne načine nabral življenjskih moči. Tako je turist v kraju kamor je pripotoval, tujec. Turist ne prihaja v tuj kraj zato, da bi zaslužil denar. Prav nasprotno - za prevoz, prenočevanje, prehranjevanje in razvedrilo turist uporablja s seboj prinesen denar. Izjema so ljudje, ki se službeno začasno zadržujejo v tujem kraju. / ... / Udeležujejo se kongresov, sodelujejo na prireditvah, opravljajo občasna dela zunaj doma ipd. to so poslovni turisti, ki prav tako potujejo, bivajo in potrebujejo razne storitve kot pravi turisti, a jim stroške povrne njihova organizacija. Osebe, ki prihajajo v tuj kraj na delo, niso turisti. To velja tudi za ljudi, ki se dnevno vozijo v tuj kraj ali začasno živijo v njem zato, da se šolajo (Detlana, 1993).

2.2 VRSTE TURIZMA

V nadaljevanju so našteje znane oblike turizma, s kratkim opisom (Kralj Serša, Jeršin Tomassini, & Nemeč, 2015).

2.2.1 Zdraviliški turizem

Želja po ohranitvi zdravja vodi turiste v klimatska, termalna in mineralna ali slatinska zdravilišča. Tam turistom nudijo različne balneoterapije (zdravljenje z zdravilnimi vodami in blatom), talasoterapije (zdravljenje z morskimi kopelmi in zrakom) ali pa vedno bolj obiskane protistresne programe, programe zdravega prehranjevanja in preventivne zdravniške preglede.

2.2.2 Rekreativni turizem

Rekreativni turizem zajema več različnih oblik, s poudarkom na športnih dejavnostih. Razlog številnih oblik rekreacije je želja po gibanju in sproščanju. Na nekaterih turističnih območjih so za potrebe rekreacije zgradili razna igrišča, trim steze, sprehajalne poti, urejena kopališča, kolesarske poti in drugo.

2.2.3 Športni turizem

Ogledi športnih prireditev, kot so olimpijske igre, svetovna prvenstva in druga tekmovanja, privabljajo veliko število turistov.

2.2.4 Kulturni turizem

Turisti obiskujejo kulturne znamenitosti, kot so muzeji, galerije, arheološki spomeniki, sakralni spomeniki, kulturne prireditve. Kulturni motiv je pogost pri počitnikovanju v tujih deželah.

2.2.5 Verski turizem

Motiv za verski turizem so romanja in druge oblike verskih potovanj. Romanja pogosto potekajo po starih romarskih poteh, ki vodijo prek več držav ter se naslanjajo na tradicijo.

2.2.6 Navtični turizem

Turisti počitnice preživljajo, ko plujejo po morju z lastnimi ali najetimi plovili (jahte, jadrnice in drugo).

2.2.7 Pomembnost kulturnega turizma

Vse našteje vrste turizma so pomembne za razumevanje splošne podobe o turizmu in turistih. Za raziskovanje turizma v najini raziskovalni nalogi je pomemben kulturni turizem, v okviru katerega v nadaljevanju predstavlja kulturne znamenitosti v Šoštanju. V okviru turizma je potreben poudarek na množičnosti in prekrivnosti. Posamezne turistične agencije ponujajo destinacije, ki združujejo več različnih vrst turizma in tako prispevajo k pestrosti ponudbe. Turisti navadno posežejo po tistih ponudbah, ki na enem mestu združujejo več oblik turizma, saj s tem zadovoljijo več svojih potreb.

2.3 ŠOŠTANJ

2.3.1 Občina Šoštanj

V raziskovalni nalogi so predstavljene kulturne znamenitosti v mestu Šoštanj, zato se v nadaljevanju osredotočava na opredelitev Šoštanja kot mesta, ki je del Občine Šoštanj.

2.3.2 Mesto Šoštanj

Šoštanj, mestno naselje v zahodnem delu Šaleške doline, se je razvilo na rečni naplavini med reko Paka in vzpetinami, ki so visoke do 600 metrov. Reka Paka zapušča Šaleško dolino skozi sotesko imenovano Penk, preden pa dolino zapusti, pa se združi z okoliškimi pritoki; Velunja, Bečovnica, Toplica ter Šentflorjanščica. Severno od železniške proge se je pod vzpetinami Gorice razvilo novejša naselja z bloki, vendar se je zaradi izkopavanja premoga v Premogovniku Velenje razvoj ustavil, del naselja pa so zaradi ugrezanja morali porušiti. Mesto Šoštanj je bilo vse do druge svetovne vojne politično, gospodarsko in upravno središče regije Šaleške doline, z razvojem Premogovnika Velenje, pa je to vlogo prevzela Mestna občina Velenje, ki je leta 1963 postala občinsko in gospodarsko središče regije Šaleške doline. Mestne pravice je Šoštanj dobil leta 1911, ko je bilo v Šoštanju precej pomembnih gospodarskih dejavnosti. Med njimi, je najbolj prednjačila Vošnjakova tovarna usnja. V letih, ki so sledile po drugi svetovni vojni je mesto Šoštanj počasi nazadovalo, zgubljalo je upravne funkcije in veljavo starih časov. Z novo lokalno samoupravo je Šoštanj zopet postal občinsko in družbeno središče zahodnega dela regije Šaleške doline. Danes je mesto poznano po največji slovenski termoelektrarni – Termoelektrarna Šoštanj, ter po spomenikih in stavbah, ki pričajo o pestri zgodovini in gospodarstvenih dejavnostih (muzej tovarne usnja). Nad mestom na hribu stojijo stare ter kamnite razvaline gradu Šoštanj – Pustega gradu, pod njim pa stoji Šoštanjska graščina z prelepim imenom Turn, stara mestna cerkev svetega Mohorja in Fortunata, ob mestnem stadionu je prečudovita Vila Široko, ki je (žal) za ogled zaprta. V samem mestu najdemo več zanimivih stavb, kot na primer Kajuhov dom in občina Šoštanj. Mesto se ponaša z eno osnovno šolo, ki se imenuje po šoštanjskem narodnem heroju in rojaku Karlu Destovniku-Kajuhu, vrtec, športna dvorana, zdravstveni dom, glasbena šola ter dom kulture. Nova župnijska cerkev svetega Mihaela stoji na robu mesta že skoraj v vasici z imenom Florjan (Klajič, in drugi, 1996). Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je v Šoštanju, konec leta 2017 živel 8 697 prebivalcev (SURS, 2018).

2.4 GIBALNO OVIRANI

V nadaljevanju so opredeljene gibalno ovirane osebe. Za vključitev le-teh sva se odločili, ker v nadaljevanju raziskujemo poti v Šoštanju za turiste. Zavedati se moramo, da populacijo turistov ne zajemajo samo posamezniki, ki nimajo posebnih zdravstvenih težav ali gibalnih omejitev. Za zagotavljanje enakosti in enakopravnosti v družbi, je vključevanje gibalno oviranih posameznikov v projekte, načrtovanje zgradb in nenazadnje turistične ponudbe, ključno. Po hitrem pregledu kulturnih znamenitosti sva ugotovili, da te niso prilagojene tistim turistom, ki so gibalno ovirani. Ob pregledu turističnoinformacijskega gradiva, posameznik ne dobi vtisa, da si ponudniki turističnih storitev prizadevajo za vključevanje gibalno oviranih posameznikov v svoje programe.

Med gibalno ovirane osebe sodijo invalidi na vozičkih, starejši ljudje, ki težko hodijo ali za hojo potrebujejo pripomočke, pa tudi tisti, ki sicer nimajo težav s hojo (na primer starši z otroškimi vozički, otroci s šolskimi torbami na kolesih, potniki s prtljago, ljudje z nakupovalnimi torbami na kolesih). Pri zagotavljanju ustrezne dostopnosti za gibalno ovirane s pripomočki na kolesih, je potrebno upoštevati širino vozička, možnost obračanja vozička, višino robov, naklon poti ter višino sedeža vozička, ki vpliva na oblikovanje strežnih pultov, avtomatov ipd. Za ljudi, ki težko hodijo, so pomembni predvsem deljenje stopnišč s podesti, primerno oblikovanje ograj ob stopnicah in klančinah, preudarna izbira tlakov, primerna širina vrat in prehodov, da je omogočen enostaven prehod z berglami, ter pozornost pri izbiranju vrat, ki morajo biti lahka in oblikovana tako, da jih je mogoče odpreti z eno roko ali s senzorjem. Neustrezne arhitekturne rešitve (odsotnost dvigala, klančine, ustreznih sanitarij v javnem prostoru, lokalih in restavracijah, javnih klopi ...) preprečujejo gibanje ljudem z oviranostmi tako v javnem kot tudi zasebnem prostoru. Čeprav bi bili ti ljudje sposobni opravljati še številne aktivnosti, so zaradi teh pomanjkljivosti socialno izključeni. Uporabiti morajo dražje ukrepe, kot sta pomoč na domu ali selitev v drugo stanovanje (Zapušek Črne, Albreht, & Struna Bregar, 2013).

3 MATERIALI IN METODE

3.1 POTEK DELA

V empiričnem delu sva se odločili raziskati turistične poti po Šoštanju. Najprej sva pregledali turistično ponudbo in se za en dan postavili v vlogo turista. Nato dva izbrskali podatke o pomembnejših kulturnozgodovinskih znamenitosti ter jih obiskale. Še prej, pa sva si načrtali pot, ki je tudi vodilo najine raziskovalne naloge: kako spoznati Šoštanj v enem dnevu. Posvetovali sva se s turističnimi vodiči in tako sestavili pot, po kateri (bodo) turisti spoznajo Šoštanj. Posebno pozornost sva namenili časovnemu okvirju, ki ga imajo turisti na voljo ter upoštevale trende, ki se pojavljajo na področju turističnih ponudb – kakovostno in enostavno. Ob ogledu posameznih znamenitosti, sva bili pozorni na dostopnost teh gibalno oviranim posameznikom. V ta namen sva sestavili turistično zgibanko, s pomočjo katere lahko turisti Šoštanj spoznajo v enem dnevu. Zgibanka in posamezne kulturne znamenitosti so predstavljene v nadaljevanju. Nadalje navajava ključne informacije o kulturnih znamenitosti, razloge in motive, zakaj je posamezna kulturna (kulturnozgodovinska) znamenitost zanimiva za turista, ki želi spoznati Šoštanj. Po pregledu gradiv Turističnega centra Velenje in podružnice Šoštanj sva ugotovili, da Turistično informacijski center ne ponuja turističnega gradiva, ki bi turiste vodil po mestu Šoštanj.

3.2 METODOLOGIJA

Hipoteze, navedene na prvih straneh raziskovalne naloge, sva preverjali s pomočjo metode sekundarne analize podatkov ter metode opazovanja z udeležbo. Prva metoda nama je služila za podrobnejši uvid kulturnozgodovinskih znamenitosti, druga pa nama je omogočila, da sva se postavili v vlogo turista, prehodili pot (podrobneje je predstavljena v nadaljevanju) in tako preverili najine hipoteze.

4 REZULTATI

4.1 KULTURNE ZNAMENITOSTI MESTA ŠOŠTANJ

V nadaljevanju so predstavljene pomembnejše kulturne znamenitosti v Šoštanju. Izbor teh je precej širši, vendar sva se prav zaradi omejitve (spoznati Šoštanj v *enem* dnevu), osredotočili na sedem najpomembnejših, ki po najini oceni predstavljajo kulturnozgodovinsko in narodno podobo Šoštanjčanov in Slovencev. Omenjene znamenitosti so: Kajuhov dom – zaradi prečudovite arhitekture, Trg bratov Mravljak (Marijin trg) – pomembno starotrško mesto jedro, Pusti grad zaradi prečudovitega razgleda ter zanimive zgodovine, cerkev sv. Mohorja in Fortunata, ker je to ena izmed najstarejših zgradb v mestu in je še danes lepo ohranjena, Muzej usnjarstva – edini muzej usnjarstva na Slovenskem in ima voden ogled, spominski park kjer so na enem mestu postavljeni kipi v čast narodnim in kulturnim herojem mesta ter Vila Mayer, kot ena izmed stavb, ki je v preteklosti pripadala eni izmed najbolj premožnih družin, danes pa so v njej razstave in pomembnejši občinski dogodki ter sprejemi.

4.1.1 KAJUHOV DOM

Nasproti železniške postaje je leta 1892 dolgoletni župan Franc Rajšter zgradil najbolj razkošno zasnovan manjši hotel na Slovenskem Štajerskem v 19. stoletju. Monumentalna fasada je okrašena v slogu novega manierizma. V tem hotelu so bili v preteklosti kino, prostori čitalnice regije Šaleške doline ter prostori telovadnega društva imenovanega Sokol (Ravnikar, Kojc, & Verbič, Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku, 2015). Najbolj ambiciozno zasnovano stavbo v Šoštanju plemeniti profilirano okrasje v obliki girland, pilastrov ter kapitelov, z rastlinsko figuraliko in doprsjem žene. Iz strme dvokapne strehe izstopajo tri mansardna okna ter približno meter visok strešni zidec. Našteto neorenesančno okrasje daje tej stavni v Šoštanju zelo posebno mesto med stavbami (Klajič, in drugi, Turistični vodnik, 1996). Stavba se je sprva imenovala Hotel Avstrija, v času med obema vojnoma se je preimenovala v Hotel Jugoslavija, po vojni pa Kajuhov dom. Med podnajemniki stanovanj je bila tudi družina Destovnik, v kateri se je rodil pesnik domorodec in narodni heroj Karel Destovnik-Kajuh. V neposredni bližini doma je prelep Kajuhov park, kjer stoji kip omenjenega pesnika. Pri vhodu v stavbo je spominska plošča (Gaberšek, in drugi, Kulturne zanimivosti, 2013).

Slika 1: Kajuhov dom (Slovenija, Kajuhov dom)

4.1.2 TRG BRATOV MRAVLJAK (MARIJIN TRG)

Trg bratov Mravljak predstavlja trško jedro, iz katerega se je razvil današnje mesto Šoštanj. Trg je dobil ime po 2. svetovni vojni in sicer po narodnih herojih iz družine Mravljak. Nekdaj so na omenjenem trgu živeli tržani, meščani, trgovci, rokodelci in njihovi vajenci ter podložniki šoštanjske gospode. Trške pravice in trgovski privilegiji so v srednjem veku omogočili dober gospodarski razvoj. Ker je reka Paka večkrat poplavljala, se trg ni nikoli širil na nasprotni močvirnati breg (Šoštanj k. s.). Marijin steber sta dala postaviti lastnik tovarne usnja Mihael Woschnagg (II.) in žena Agata Jožefa, v spomin na strašno poplavo leta 1887, ko je reka Paka zalila spodnji del trga do točke na kateri stoji steber, z namenom, da bi Marija varovala trg pred nevarnimi poplavami. Zaradi nemškega napisa na stebru je nastal med ljudmi velik spor. Steber so leta 1952 podrli, ampak so ga ponovno postavili leta 1990. Kip Lurške Marije Božje oziroma Marije Rožnovske sestavlja moder pas, rožni venec na Marijini desni roki, roke v molitvi na njenih prsih in seveda zlata roža ob njenih nogah (Ravnikar, Kojc, & Verbič, Stopetkart o Šoštanju v enem odstavku, 2015).

Slika 2: Marijin trg (Slovenija, kraji Slovenije)

4.1.3 GRAD ŠOŠTANJ (PUSTI GRAD)

Grad je dobil ime Pusti, ko je opustel. Drugo ime zanj je Grad Šoštanj. Zgrajen je bil najverjetneje sredi 12. stoletja. V bojih s Habsburžani so ga porušili lastniki Celjani, opuščen pa je od sredine 16. stoletja. Od romanske zasnove so ohranili delček Bergfrida (obrambni stolp) ter nekaj ostankov iz stanovanjskega dela (Ravnikar, Kojc, & Verbič, Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku, 2015). Razvalina stolpa šoštanjskega gradu še danes priča o njegovem nastanku. V ta čas ga opredeljuje značilna zidova v pravilne lege. Stavba je imela prvotno obliko regularnega gradu, ki so ji kasneje prizidali obliko bergfrida, ki ga lahko danes kot edinega (še stoječega) vidimo v prvotni višini. Čeprav je bila stavba v 15. stoletju porušena in od tedaj prepuščena zobu časa, je njena vloga v zgodovini Šoštanja še danes nepogrešljiva. (Klajič, in drugi, Turistični vodnik, 1996). V 12. stoletju je v gradu bivala rodbina vitezov Šoštanjskih, med 13. in 15. stoletjem pa so se menjavale različne grofovske družine in sicer: Šoštanjski, Vovbrški in Žovneški grofi. Slednji so imeli v rokah posest vse do izumrtja Celjskih grofov sredi 15. stoletja (Gaberšek, in drugi, Kulturne zanimivosti, 2013).

Slika 3: Pusti grad (Slovenija, Pusti grad)

4.1.4 CERKEV SVETEGA MOHORJA IN FORTUNATA

Cerkev je nastala kot lastniška cerkev oziroma grajska kapela Šoštanjskih gospodov na koncu 12., začetku 13. stoletja. V 14. stoletju so ji poslikali prezbiterij. Kasneje so nad njim po koroških zgledih sezidali tudi prelep visok zvonik. V 18. stoletju so staro cerkev, razen zvonika, podrli in zgradili baročno stavbo z osrediščenim obokanim prostorom (Ravnikar, Kojc, & Verbič, Stopetkat o Šoštanj v enem odstavku, 2015). Cerkev stoji nad šoštanjskim trgom, domačini pa jo imenujemo kar "mestna cerkev". Cerkev se prvič omenja leta 1434. Z gotovostjo lahko trdimo, da je bila cerkev na tem mestu že v 13. stoletju, če ne celo prej. To potrjujejo freske v zvoniku, ki so najstarejši del cerkve. Današnji izgled je cerkev dobila v drugi polovici 18. stoletja. Imela je tudi pokopališče. Od prvotne opreme je v cerkvi oltarna slika svetih mučencev Mohorja in Fortunata ter 10-registrske orgle iz leta 1825. Strokovnjaki predvidevajo, da jih je izdelal Venčeslav Marthal. Leta 1983 sta bila v cerkev postavljena dva stranska baročna oltarja iz porušene šoštanjske župnijske cerkve. Kot glavni oltar je sedaj postavljen oltar Sv. Evharistije. V sredini oltarja je upodobljen Jezus med učencema v Emavsu. Ob južni steni pa stoji oltar Presvetlega rožnega venca, ki je iz leta 1750. Zunanost cerkve je bila pred nekaj leti obnovljena (Pribožič, 1999).

Slika 4: Cerkev Sv. Mohorja in Fortunata (Slovenije k.)

4.1.5 MUZEJ USNJARSTVA

Vošnjakova tovarna usnja, je bila ustanovljena leta 1788. Postala je veleindustrija. Obsegala je območje tako veliko, kot današnji šoštanjski trg. Izdelovali so različne vrste usnja ter sloveli po črnem likancu. Usnjarna je gradila delavska stanovanja. Ustanovila je nogometno društvo ter pihalno godbo. Tovarna je bila ukinjena leta 1999, večino pa so porušili leta 2002. V starih kopalnicah tovarne danes najdemo urejen muzej usnjarstva na slovenskem (Ravnikar, Kojc, & Verbič, Stopetkat o Šoštanju v enem dnevu, 2015). V Šoštanju beležijo približno 210 let usnjarske obrti, ki se je začela v obdobju industrializacije in je trajala do konca 20. stoletja. V ta namen je bil leta 2009 odprt muzej, kjer so razstavljeni pomembni stroji, ki prikazujejo lokalno življenje skozi čas. Muzej usnjarstva stoji na delu nekdanj mogočne Vošnjakove tovarne usnja v Šoštanju, kasneje Tovarne usnja Šoštanj, ki so jo porušili v prvih letih novega tisočletja. Muzej prikazuje bogato dediščino usnjarstva. V muzeju si lahko ogledamo bogato zbirko najpomembnejših usnjarskih strojev in naprav za predelavo kož v usnje. Prikazana je zgodovina razvoja usnjarstva iz obrti v veleindustrijo in pomembno gospodarsko panogo, ki je imela močan vpliv na družbeni ter demografski razvoj prebivalstva (Gaberšek, in drugi, Kulturne zanimivosti, 2013).

Slika 5: Muzej usnjarstva (Šoštanj o. , Muzej usnjarstva)

4.1.6 SPOMINSKI PARK

Spominski park se nahaja pred Osnovno šolo Karla Destovnika- Kajuha Šoštanj, ki je združila obe nekdanji osnovni šoli (OŠ Biba Röck in OŠ Karla Destovnika Kajuha). V parku si lahko ogledamo kipe znanih meščanov, ki so se še posebej zapisali v zgodovino mesta (Kraji-Slovenija). Prvi v vrsti kipov, ki stojijo pred šolo, je kip Petra Musija, ki se je rodil leta 1799 in umrl leta 1875. Bil je eden prvih slovenskih piscev pedagoških besedil in Slomškov sodelavec pri pisanju učbenikov, ustanovitelj prve šolske hranilnice in prve javne knjižnice v Šoštanju, sadjar, čebelar in publicist, vzorni učitelj in nadučitelj. V Šoštanju je poučeval dobrih 50 let. Cesar ga je odlikoval z zlatim zaslužnim križcem s krono. Kipu Petra Musija sledita podobi dr. Josipa in Mihaela Vošnjaka. Brata sta se rodila v mestu Šoštanj, usnjarskemu mojstru z imenom Mihael Vošnjak. Josip se je rodil leta 1834 in umrl leta 1911. Bil je državnozborni poslanec, sodeloval je tudi pri taborskem gibanju in zagovarjal Zedinjeno Slovenijo. Z bratom Mihaelom sta organizirala hranilništvo in posojilnico na Slovenskem. Mihael se je rodil leta 1837 in umrl leta 1920. Bil je inženir in železniški strokovnjak. Ima velike zasluge za izgradnjo železniške proge po Šaleški dolini.

Četrty kip v vrsti, je kip Franca Hribernika, ki se je rodil leta 1887 in umrl leta 1965. Bil je predan ravnatelj takratne meščanske šole ter eden od ustanoviteljev srednjega šolstva v Šaleški dolini. Bil je tudi z zapisovalec narodnega blaga, publicist, zgodovinar ter kronist. V samozaložbi je objavil kar dva dela zgodovine Šoštanja – prvi poskus zgodovine zahodnega dela Šaleške doline od najstarejših časov do dvajsetega stoletja. Peti stoječi kip je podoba Ivana Napotnika, ki se je rodil leta 1888 v vasici Zavodnje nad Šoštanjem in umrl leta 1960. Bil je eden prvih kiparjev, ki so bili akademsko izobraženi. Bil je mojster plastike. Po letu 1940 je ustvarjal v Šoštanju. Ustvarjal je v slogu baročne tradicije, ki ji je dodajal elemente secesije in ekspresionizma. Njegova stalna kiparska zbirka je danes zbrana v Vili Mayer, kjer si jo lahko tudi ogledamo (Ravnikar, Kojc, & Verbič, Stopetkarat o Šoštanju v enem odstavku, 2015). Tem kipom sledi kip Ivana Röcka – Biba. Rodil se je v Šoštanju leta 1914, umrl pa v Mariboru, marca 1942. Pripadal je mladi predvojni Šoštanjski generaciji študentov, ki so se v duhu tistega časa nadejali svobodnega duha. V času druge svetovne vojne, ga je ljubezen do domovine pripeljala do upora proti okupatorju. Po njemu je bila poimenovana nekdanja osnovna šola. Bil je študent medicine, ki se je takoj vključil v narodno obrambne akcije. Že leta 1932 je postal član komunistične partije Jugoslavije, zaradi česar je bil večkrat zaprt v času pred drugo

svetovno vojno. Po okupaciji, je leta 1941 soorganiziral narodnoosvobodilni skupni odpor na Štajerskem (Ravnikar, Spominski park, 2006). Zadnji kip je podoba liričnega in partizanskega pesnika Karla Destovnika-Kajuha. Pesnik Karel Destovnik-Kajuh, se je rodil v današnjem Kajuhovem domu, leta 1922. Pridružil se je partizanom in vodil kulturniške skupino XIV. divizije. Po tem narodnem heroju, ki je 1944 padel v boju, se imenuje današnja osnovna šola v Šoštanju.

Slika 6: Spominski park (Rotovnik)

4.1.7 VILA MAYER

Na robu mesta se je na začetku devetnajstega stoletja naselil odvetnik in nekdanji šoštanjski župan, dr. Fran Mayer. Trg Šoštanj je bil gospodarsko in upravno središče regije Šaleške doline, zato si je nasproti okrajnega sodišča dr. Fran Mayer zgradil prestižno vilo. Leta 1928 je postal župan mesta Šoštanj in leta 1931 zgradil vodovod po mestu, kar je bil največji komunalni dosežek v mestu Šoštanj med obema vojnama (Ravnikar, Kojc, & Verbič, Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku, 2015). Vila Mayer ima stolpič, lesen balon na stebrih altan ter obsežen vrt s teniškim igriščem. V prenovljeni vili so zgodovinske in umetnostne zbirke, občasno razstave in prostori za slovesne dogodke. V vrtu in na podstrešju vile se radi igrajo najmlajši (Ravnikar, Kojc, & Verbič, Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku, 2015). V prostorih klasične meščanske vile iz konca 19. stoletja, so javnosti na ogled stalne muzejske zbirke kiparskih del Ivana Napotnika, del zasebne domoznanske zbirke Zvoneta A. Čebula in hortikultura zbirka šoštanjskega vrtnarja Alojza Kojca. V preddverju pritličja je urejena informacijska točka, v osrednjem salonu v prvem nadstropju pa poročna dvorana in večnamenski protokolarni prostor.

V vili je urejena tudi Mayerjeva soba, posvečena spominom na prvotnega lastnika Frana Mayerja in njegovo družino (Gaberšek, in drugi, Kulturne zanimivsti, 2013).

Slika 7: Vila Mayer (Šoštanj o. , vila Mayer)

4.2 POT PO ŠOŠTANJU »KAKO SPOZNATI ŠOŠTANJ V ENEM DNEVU?«

V tem podpoglavju je predstavljena že večkrat omenjena pot, ki sva jo tudi samo prehodili ter na tak način preverjali najino tretjo hipotezo. Na podlagi izdelane poti (ki je predstavljena na sliki 8), v poglavju Ugotovitve, podrobneje predstaviva tudi zgibanko, ki sva jo izdelali na podlagi prehojene poti. Pot sva poimenovali Kako spoznati Šoštanj v enem dnevu? Pot, ki traja približno uro in pol (brez časa, ki ga porabimo pri posamezni znamenitosti) začnemo v prometnem središču mesta ob Kajuhovem domu (na sliki označen s točko 1), ker se nasproti Kajuhovega doma nahaja avtobusna postaja in železniško postajališče. Tako se turisti lahko v mesto pripeljejo z avtobusom ali vlakom ter pot začnejo pri najbližji znamenitosti. Kajuhov dom je hiša prečudovita zaradi svoje zunanje neorenesančne arhitekture. V hotelu Avstrija ali danes imenovanem Kajuhovem domu se je rodil pesnik in narodni heroj Karel Destovnik-Kajuh leta 1922. Dandanes pa se lahko v hiši tudi sprostimo ob kakšni masaži v salonu Soma ali pa si privoščimo pico v piceriji Kajuh. Od Kajuhovega doma zavijemo v Kajuhov spominski park v katerem na začetku najdemo spomenik v spomin braniteljem slovenske samostojnosti iz leta 1991. Sprehodimo se pod krošnjami dreves, mimo klopi in mimo velikega kipa Karla Destovnika-Kajuha. Čez most prečkamo reko Pako, ki deli mesto. Na drugem bregu reke Pake najprej zagledamo novo mestno tržnico, ki je namenjena prodaji domačih in drugih izdelkov meščanom. Potem nas pot zanese čez trg pred občino. Na trgu najdemo table z zgodovinskimi opisi. Sprehodimo se še le pod obokom, ki je značilen za stare stavbe mesta in tako prispemo na našo drugo točko – Trg bratov Mravljak (na sliki označen s točko 2) ali danes znano ime Marijin trg. Na trgu se nahaja tudi Galerija Šoštanj, v kateri pripravljajo tematske razstave. Če turistice trenutna razstava zanima, si jo lahko ogledajo. Na trgu stoji kip Marije, ki ga je postavil Mihael Woschnagg in njegova žena Agata Jožef. Kip so postavili v namen, da bi meščane varoval pred takratnimi mogočnimi poplavami, ki so uničevale malo mesto. Če v skupino turistov sestavljajo tudi gibalno ovirani posamezniki, potem ti nadaljujejo pot proti Muzeju usnjarstva. V nasprotnem primeru, našo pot nadaljujemo do Pustega gradu in cerkve. Ta zaradi stopnic in zahtevne klančine gibalno oviranim posameznikom nista dostopna. Vzpnejo se po klančini mimo starih hiš in po potki prispemo do stopnic. Po stopnicah povzpnejo na vrh do starega Pustega gradu (na sliki označen s točko 3).

Tam se lahko spočijemo in naužijemo prelepega, bogatega in zanimivega razgleda na prelepo mesto Šoštanj. Spočiti in zadovoljni se spet po stopnicah in majhnih gozdnih poteh vrnemo v dolino. V križišču zavijemo k cerkvi Sv. Mohorja in Fortunata (na sliki označen s točko 4). Zazremo se na vrh visokega zvonika in si ogledamo prečudovito zunanost ene izmed najstarejših stavb mesta Šoštanj. Če bomo imeli srečo, bomo lahko pokukali tudi v notranjost cerkve in se razgledali po prelepem majhnem oltarju cerkvice. Pot nadaljujemo tako, da prehodimo manjšo potko, ki vodi od cerkve do ceste, ki jo previdno prečkamo. Sprehodimo se po ravni cesti, ki nas vodi do edinega muzeja usnjarstva na Slovenskem (na sliki označen s točko 5), ki stoji ob reki Paki na mestu tovarne usnja, ki je bila v lasti premožnih meščanov Vošnjakov. Tovarna je v preteklosti na žalost pogorela, zato lahko danes v njenih prenovljenih kopalnih prostorih uživamo v vodenem ogledu in spoznamo vse v preteklosti znamenite tovarne usnja. Tam se lahko zadržimo tudi več kot uro. Nato se spet odpravimo mimo Marijinega trga, prečkamo še en most in železniško progo. Iz daljave se že vidi osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha. Prispemo do edine osnovne šole v mestu, pred katero je spominski park (na sliki označen s točko 6), ki je namenjen spominu pomembnih Šoštanjčanov iz preteklosti. Prvi kip je podoba pisca, učitelja, publicista, čebelarja in sadjarja Petra Musija, sledita mu kipa bratov dr. Josipa in Mihaela Vošnjak, ki sta organizirala hranilnico in sposojevalnico na Slovenskem. Četrty kip v vrsti je kip kronista, zgodovinarja, publicista in ravnatelja Franca Hribernika, sledi mu podoba znanega kiparja Ivana Napotnika. Predzadnji kip, je kip Ivana Rocka-Bibe, ki je bil član komunistične partije Jugoslavije. Zadnji v vrsti je kip že večkrat omenjenega Karla Destovnika-Kajuha, narodnega heroja, domačina ter pesnika. Nato prečkamo Koroško in Tavčarjevo cesto in se sprehodimo do naše zadnje točke – Vile Mayer (na sliki označena s točko 7). Dandanes je informacijska točka Šoštanja v kateri lahko imamo vodene ogleda in si ogledamo Napotnikove razstave. Po končani poti pa se lahko odpravimo nazaj do Kajuhovega doma, kjer se lahko okrepčamo ali sedemo na avtobus ali vlak in se odpeljemo domov.

Slika 8: "Kako spoznati Šoštanj v enem dnevu?"

5 UGOTOVITVE

V najini raziskovalni nalogi sva ugotavljali, če lahko turist spozna Šoštanj v enem dnevu. S pomočjo sekundarne analize podatkov, sva izbrali pomembnejše kulturnozgodovinske znamenitosti in jih predstavili. Izbrali sva si sedem kulturnih znamenitosti, za katere meniva, da pomembno predstavljajo Šoštanj ter del Šaleške doline Sloveniji in svetu. Te znamenitosti so: Kajuhov dom, Marijin trg, Pusti grad, Cerkev sv. Mohorja in Fortunata, Muzej usnjarstva, Spominski park pred Osnovno šolo Karla Destovnika-Kajuha ter Vila Mayer. V okviru vsake izmed teh, sva pregledali turistično ponudbo in možnosti, ki jih nudijo turistom. Posebno pozornost pa sva namenili tudi ponudbi za gibalno ovirane posameznike. V nadaljevanju poterujema oz. ovržema najine hipoteze.

Prva hipoteza se je glasila: Turist lahko pomembnejše kulturnozgodovinske znamenitosti v Šoštanju spozna v enem dnevu. To hipotezo lahko z gotovostjo potrdima. S pomočjo metode opazovanja z udeležbo, sva se kot turistki podali na pot, ki sva si jo zastavili v zgoraj predstavljenem poglavju. Pot sva prehodili v uri in pol, z zmernim korakom. Če dodamo še vmesne postojanke, odmor za malico in kosilo, omenjena pot ponudi ogled Šoštanja v enem dnevu. Tudi če turistično skupino sestavljajo gibalno ovirani posamezniki, je možno pot prehoditi v enem dnevu, seveda s prilagojenim tempom, programom in vmesnimi postojankami.

Drugo hipotezo – v mestu Šoštanj ni nastanitvenih možnosti, ki bi turistom omogočile prenočitev – lahko s pomočjo sekundarne analize podatkov potrdima. Po pregledu turističnoinformativnega gradiva in podatkih turističnoinformativnega centra Velenje ter njegove podružnice Šoštanj sva ugotovili, da mesto Šoštanj, turistom ne nudi nastanitvenih možnosti. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije, sicer zasledimo število nočitev, vendar ne števila nočitev v mestu Šoštanj, vendar v občini Šoštanj, ki zajema tudi počitniško naselje in hotelski kompleks Term Topolšica ter veliko manjših, okoliških turističnih kmetij, ki nudijo prenočitve. Ta podatek je služil kot vodilo raziskovalne naloge ter botroval naslovu. Prav zaradi odsotnosti možnosti prenočitve, sva najino turistično ponudbo zastavili tako, da lahko turist Šoštanj spozna v enem dnevu in se poln novih doživetij še isti dan vrne domov, ali pa se odloči za postanek v Termah Topolšica.

Tretjo, zadnjo hipotezo: Vse (v raziskovalni nalogi opredeljene) kulturnozgodovinske znamenitosti so dostopne gibalno oviranim ljudem, lahko s pomočjo opazovanja z udeležbo ovržema. Že v opisu poti je predstavljen problem, ki gibalno oviranim posameznikom onemogoča dostop do dveh kulturnozgodovinskih znamenitosti: Pustega gradu in cerkve Sv. Mohorja in Fortunata. Pot do njiju nas vodi po klančini, ki pa za gibalno ovirane posameznike predstavlja problem. Za nadaljnje raziskovanje ali kot predlog, za izboljšanje dostopnosti predlagava raziskavo, ki bi temeljila na rešitvah in se ukvarjala z vprašanje, kako te (in druge) kulturne znamenitosti narediti dostopne gibalno oviranim posameznikom. Zavedava se, da so nekatere kulturne znamenitosti zavarovane s strani kulture dediščine ter tako »nedotakljive«. Kljub temu meniva, da lahko izgradnja dvigala za invalidske vozičke ali mamice z otroki, izgradnja manjše klančine namesto stopnic, pomembno prispeva k dobremu počutju gibalno oviranih posameznikov. Hkrati, pa s tem naredimo pomemben družbeni korak k priznavanju enakovrednosti in izločimo možnosti socialne marginalizacije na vsakem koraku.

5.1 ZGIBANKA »KAKO SPOZNATI ŠOŠTANJ V ENEM DNEVU?«

Za potrebe turistično informacijskega centra v Šoštanju (tudi za potrebe širše SAŠA regije) sva izdelali zgibanko, ki jo najdete med prilogami. Zgibanka je v obliki kroga, ko pa je zložena, prevzame obliko stožca. Na njeni prvi strani (priloga A) najdemo sliko vsake znamenitosti in njeno ime. Znamenitosti, ki so dostopne gibalno oviranim imajo znak za invalide. Ta znak nikakor ni enačaj, ki enači gibalno ovirane posameznike in invalide. Zaradi širše družbeno priznanega znaka, pa bo ta služil svojemu namenu tako domačim kot tujim turistom. S hitrim ozirom na zgibanko, bo tako lahko vsak turist poiskal najboljšo možnost zase. Seveda pa znaki lahko ob morebitnih vprašanjih zahtevajo pojasnila turističnega vodnika. Vsaka znamenitost je označena s svojo številko in opremljena s slikovnim gradivom. Ko zgibanko obrnemo (priloga B), se na drugi strani prikaže že omenjena izrisana pot, ki turiste popelje na potovanje v času.

Upava, da bova lahko raziskovalno nalogo predstavili na mestu občini Šoštanj ter turističnoinformativnemu centru. Z malo polsuha tudi za ideje mladih, se lahko ta zgibanka hitro znajde na policah turističnonfromacijskih centrov.

6 ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sva se podali na pot turizma in se sami preobrazili v turistki v svojem domačem okolju. Zanimalo naju je, kaj Šoštanj kot mesto lahko ponudi turistu. Po pregledu gradiva, ki je turistom in turističnim ponudnikom na voljo, sva ugotovili, da mesto Šoštanj za turiste, ki želijo to mesto spoznati v enem dnevu nima dodelanega načrta. Kot mladi raziskovalki sva se odločili spremeniti nekaj v mestu in pomagati k prepoznavnosti našega mesta.

S pomočjo dveh metod (sekundarne analize podatkov in opazovanja z udeležbo) sva preverjali tri hipoteze. Zanimalo naju je, ali lahko turisti v mestu kje prenočijo, ali je možno (posledično) mesto spoznati v enem dnevu in ali so pomembnejše kulturne znamenitosti dostopne tudi gibalno oviranim posameznikom. Po pregledu gradiva, ki opredeljuje pomembnejše kulturnozgodovinske znamenitosti v Šoštanju, sva sestavili pot za turiste in jo poimenovali »Kako spoznati Šoštanj v enem dnevu?«. Tako sva z nahrbtnikom na rami, kot pravi turistki poskusili (znova) spoznati Šoštanj v enem dnevu. Ker po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije in lokalnih ponudnikov mesto Šoštanj ne nudi prenočitve in ker so enodnevni turistični izleti vse bolj popularni, turistom želiva predstaviti mesto v enem dnevu. Pot, ki sva jo zastavili turistom omogoča spoznati pomembnejše kulturnozgodovinske znamenitosti v mestu. Ostane pa jim še čas za malico ali topel obrok. Tako sva potrdili prvi dve hipotezi. Zadnja hipoteza se je nanašala na gibalno ovirane posameznike, ki sva jih v poglavju Pregled objav tudi natančno opredelili, ravno zaradi potrebe hipoteze in natančnejšega raziskovanja. Po obisku vseh v poti zastavljenih znamenitosti, sva ugotovili, da dve izmed naštetih (Pusti grad ter cerkev Sv. Mohorja in Fortunata) zaradi svoje lege in težavne dostopnosti niso primerni za gibalno ovirane posameznike. Klančina in stopnice predstavljajo oviro za ljudi, ki si prav tako zaslužijo priznavanje enakovrednega položaja v družbi. Prav tako sva ugotovili, da pri posameznih znamenitostih manjkajo manjše klančine za otroške ali invalidske vozičke.

Ker sva v času raziskovalne naloge posvečali veliko časa izboljšavam, ki jih lahko mesto Šoštanj ponudi občanom in turistom, bi želeli izpostaviti določene probleme, ki sva jih tekom raziskovalne naloge opazili. Opazili sva, da v mestu sameva staro trško jedro. Pritličja starih stavb samevajo že nekaj časa. Čeprav moramo po drugi strani omeniti dejstvo, da so si ljudje v starih stavbah uredili stanovanja. V pritličju starih stavb bi lahko uredili turistično-informativni center (ki je zdaj v Vili Mayer) ter tako zagotovili boljšo dostopnost do turističnih informacij. V prostorih starih stavb bi lahko obrtnikom in ustvarjalcem ponudili možnost promocije in prodaje izdelkov. Tako bi spodbujali tudi lokalno gospodarsko (obrtniško) dejavnost in poskrbeli, da obrtniško delo nebi izumrlo.

7 POVZETEK

Šoštanj – mesto na zahodnem delu Šaleške doline, mesto na ravnici ob reki Paki, mesto svetlobe, mesto z bogato kulturno in naravno dediščino ... Mesto, ki z okolico turistom nudi veliko zanimivosti. V nalogi sva se (glede na opredelitve turizma) osredotočili na kulturni turizem. V ta namen sva izbrali najpomembnejše kulturne znamenitosti in izdelali načrt poti. Obiskali sva turistično-informativne centre in informativne točke v mestu in okolici. Zbrali sva nekaj turističnih ponudb in ugotovili, da so v okviru teh predstavljene (le) posamezne znamenitosti Šoštanja. Turistom, ki pridejo v naše mesto pa bi želeli ponuditi informacije o znamenitostih na enem mestu. Izdelali sva zgibanko, na kateri je načrt poti, posamezne kulturne znamenitosti pa predstavljene s sliko. Med znamenitostmi sva uvrstili: Kajuhov dom, Marijin trg, Pusti grad, cerkev Sv. Mohorja in Fortunata, muzej usnjarstva, spominski park pred osnovno šolo Karla Destovnika-Kajuha in Vilo Mayer.

V svoji raziskovalni nalogi sva se osredotočili na področje turizma, natančneje turizem v Šoštanju. Po pregledu turistično-informativnega gradiva, ki je turistom in domačinom ponujen v TIC-ih (turistično-informativnih centrih) sva ugotovili, da ti ne posedujejo gradiva, ki bo turistu omogočil ogled pomembnejših kulturnozgodovinskih znamenitosti v Šoštanju, v enem dnevu. Po pregledu teoretičnega gradiva sva ugotovili, da mesto Šoštanj skupaj z okolico, ponuja bogat in pester okvir kulturne dediščine (skupaj z zdraviliškim turizmom predstavlja mesto Sloveniji in širšemu narodnemu okolju). Vedno več je turistov, ki se odločijo za enodnevne izlete, vendar za te mesto Šoštanj nima izdelanega načrta. To je bilo glavno vodilo najine raziskovalne naloge. S pomočjo metode sekundarne analize podatkov v in opazovanja z udeležbo, sva preverjali hipoteze, ki se nanašajo na turistično ponudbo mesta Šoštanj, prenočitvene kapacitete ter dostopnost določenih kulturnozgodovinskih znamenitosti v mestu gibalno oviranim ljudem. Zavedava se namreč, da je turistična ponudba za le-te in priznanje gibalno oviranim ljudem enakovreden položaj družbi, eden izmed glavnih ciljev, katerim mora (sploh Slovenija) družba stremeti. Za potrebe raziskovalne naloge (in obogatitve turističnega gradiva nasploh) sva izdelali karto, s pomočjo katere lahko turist spozna mesto Šoštanj v enem dnevu. Ob enem sva bili pozorni tudi na morebitno (ne)dostopnost določenih znamenitosti gibalno oviranim osebam ter tudi v tam namen karto priredili.

8 SUMMARY

Šoštanj – the town on the west side of the Šalek valley, town on the plain by the River Paka, town of light, town with rich cultural and natural heritage ... In the research we defined the types of tourism and focused mainly on cultural tourism. For this purpose we chose the most important cultural attractions and made a plan of the route. We visited tourist information centers and information points in the town and surrounding areas. We collected a few tourist offers and found out that individual local sights of Šoštanj are presented in them. But we want to offer the information about the attractions to the tourists on one spot, so we made a folder in which is the plan of the route, and individual cultural attractions are presented with pictures. For the attractions we chose: Kajuh Home, Mary Square, Pusti Castle, St. Mohor and Fortunat Church, Museum of the leather industry, Memorial Park in front of Karel Destovnik-Kajuh primary school and Villa Mayer. We were interested if the route is entirely intended for the physically disabled visitors. When we went on the route, we found out that some of the attractions are not accessible for them. On the outline of the route, in the folder that we made we particularly marked the ones that are accessible for them. In the town itself there are none of overnight accommodation capacities (hotel, hostel), but it is possible to visit the cultural historical sights of Šoštanj in just one day. In our research work we focused on tourism, more specifically on tourism in Šoštanj. After looking in tourist-informative material which is offered to tourists and local people in TICs (tourist-informative centers), we found out, that they do not give out the material which is needed to help a tourist visit the more important sights of Šoštanj in one day. After researching the theoretical material we found out, that Šoštanj with its surrounding areas offers rich and varied amount of cultural heritage (along with spa tourism it represents the town to Slovenia and broad national setting). More and more tourists choose day trips, but for those Šoštanj has no plan. That was the main reason for our research work. With the help of method of secondary analysis of data and observant participation we checked hypothesis that refer to the tourist offer of Šoštanj, the overnight accommodation capacities and accessibility of the cultural historical sights for the physically disabled people. For the needs of the research (and for the improvement of the tourist material) we made a folder with which a tourist can get to know Šoštanj in one day.

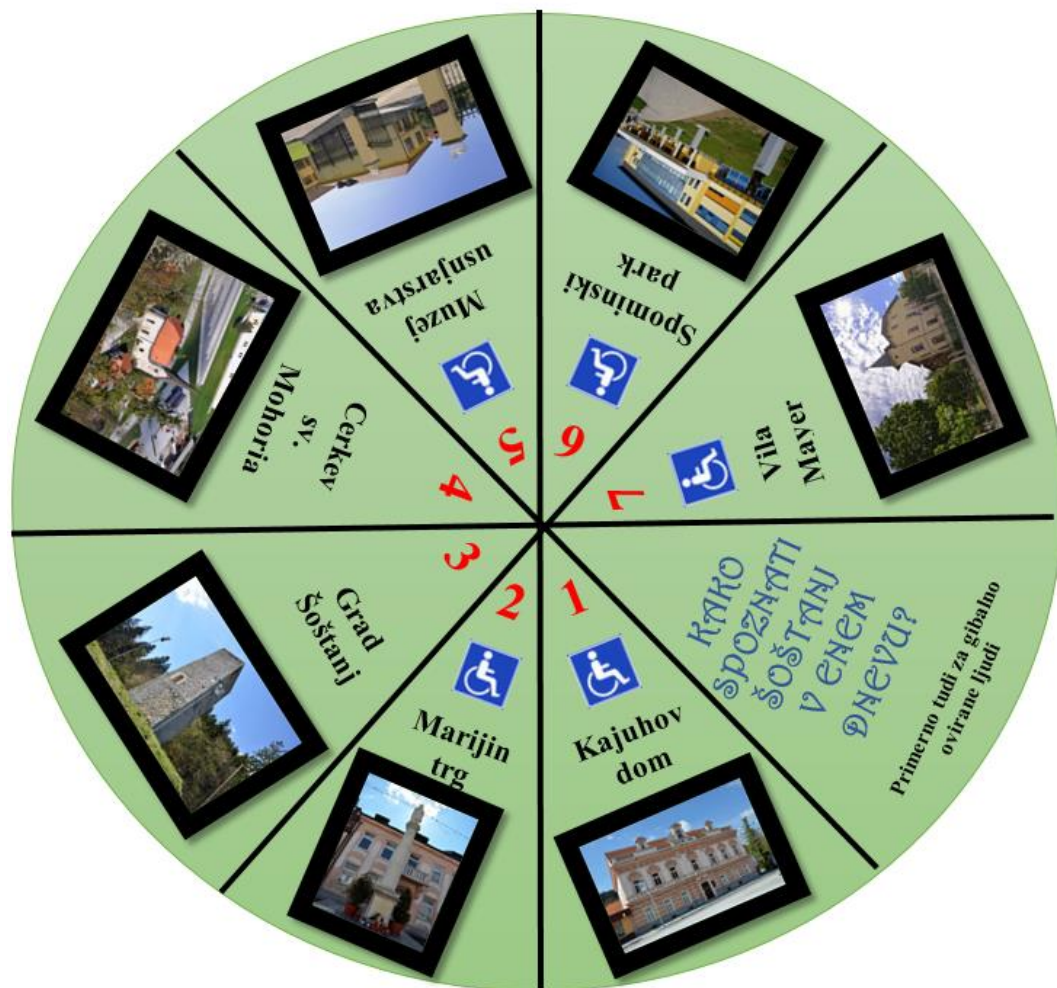
9 ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujema mentorici ge. Darji Rotovnik za spodbudo, za usmeritev naloge in pri oblikovanju in nastajanju raziskovalne naloge. Prav tako se zahvaljujema Ani Rotovnik za strokovno pomoč pri oblikovanju in nastajanju raziskovalne naloge ter za celovit jezikovni pregled. Zadnja zahvala pa gre tudi staršem, ki so naju podpirali pri izdelavi naloge.

10 PRILOGE

10.1 PRILOGA A

PRVA STRAN ZGIBANKE »KAKO SPOZNATI ŠOŠTANJ V ENEM DNEVU?«

10.2 PRILOGA B

DRUGA STRAN ZGIBANKE »KAKO SPOZNATI ŠOŠTANJ V ENEM DNEVU?«

11 VIRI IN LITERATURA

Albreht, A., Struna, B. A., Zapušek, Č. A. Dostop za vse, <http://www.mladina.si/120974/dostopnost-za-vse/> (18.2.2018)

Belina, T., Brložnik, M., Gaberšek, U., Kopušar, N., Mazej, G. Z., Šešerko, M. Turistična ponudba podeželja Šaleške doline: Kulturne zanimivosti. 2013,5.

Belina, T., Brložnik, M., Gaberšek, U., Kopušar, N., Mazej, G. Z., Šešerko, M. Turistična ponudba podeželja Šaleške doline: Kulturne zanimivosti. 2013,6.

Belina, T., Brložnik, M., Gaberšek, U., Kopušar, N., Mazej, G. Z., Šešerko, M. Turistična ponudba podeželja Šaleške doline: Kulturne zanimivosti. 2013,7.

Belina, T., Brložnik, M., Gaberšek, U., Kopušar, N., Mazej, G. Z., Šešerko, M. Turistična ponudba podeželja Šaleške doline: Kulturne zanimivosti. 2013,9.

Černovšek, M., Flis, J., Kljajič, D., Kugonič, N., Klepec, M., Kandolf, J., Rvnikar, T., Svetina, M., Vrbič, V., Žolnir, M. 1969. Turistični vodnik: Šoštanj. Studio Rebernik, Velenje.

Detlana, M. 1993. Abeceda turizma: Turizem. Mladinska knjiga, Ljubljana.

Detlana, M. 1993. Abeceda turizma: Turist. Mladinska knjiga, Ljubljana.

Google maps

<https://www.google.si/maps/place/3325+%C5%A0o%C5%A1tanj/@46.3790215,15.0244085,3367m/data=!3m1!1e3!4m5!3m4!1s0x47655e0ca810417f:0xff951c7b388e40b9!8m2!3d46.3782836!4d15.0461378?hl=sl>

Kajuhov dom

http://kraj.eu/slovenija/sostanj_cesta_lole_ribarja_kajuhova_cesta/slo (23.11.2017)

Kip Marije v starem mestnem jedru

http://kraj.eu/slovenija/sostanj_staro_mestno_jedro/slo (18.2.2018)

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku: dr. Fran Mayer. Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku: dr. Josip in Mihael Vošnjak. Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku: Franc Hribernik. Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku: Grad Šoštanj(Pusti grad). Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku:Ivan Napotnik. Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku:Karel Destovnik - Kajuh. Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku: Marijin steber. Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku: Mestna cerkev sv. Mohorja in Fortunata. Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku:Palača Kajuhov dom . Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku:Peter Musi. Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku:vila Mayer. Občina Šoštanj, Šoštanj

Kojc, V., Ravnikar, T., Verbič, A. 2015. Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku:Usnjarna. Občina Šoštanj, Šoštanj

Kralj S. M., Nemeč, L., Jeršin, T.K., I- učbenik za geografijo v 1. Letniku gimnaziji
<https://eucbeniki.sio.si/geo1/2555/index2.html> (23.12.2017)

Muzej unjarstva

<http://www.sostanj.si/> (18.2.2018)

Pogled na cerkev sv. Mohorja in Fortunata iz Pustega gradu

http://kraji.eu/slovenija/sostanj_cerkev_sv_mohorja_in_fortunata/photos/eng (18.2.2018)

Pribožič, J. sv. Mohor in Fortunat, Šoštanj info.
http://predstavitev.sostanj.info/mohor_fortunat.htm (13.1.2018)

Pusti grad

http://kraji.eu/slovenija/sostanj_pusti_grad/slo (13.1.2018)

Ravnikar, T. 2006. Spominski park: Ivan Rock-Biba. Občina Šoštanj,Šoštanj.

Ravnikar, T. 2009. Pozdrav iz Šoštanj:Šoštanj pred prvo svetovno vojno. Občina Šoštanj, Šoštanj.

Ravnikar, T. 2011. 100 let mesta Šoštanj: Trške pravice Šoštanja. Krajevna skupnost Šoštanj,Šoštanj.

Ravnikar, T. 2011. Zgodovina Šoštanja 1:Čas prevlade grofov Celjskih. Krajevna skupnost Šoštanj,Šoštanj.

Rotovnik, B. Spominski park v Šoštanju http://www.sostanj.info/novica_prikazi.php?pid=1198
(23.12.2017)

Šoštanj-Kajuhov dom

http://kraji.eu/slovenija/sostanj_kajuhov_park/slo (18.2.2018)

Šoštanj spominski park

http://kraji.eu/slovenija/sostanj_spominski_park/slo

Trg bratov Mravljak

www.ks-sostanj.si/splosno.php?pid=4 (13.1.2018)

Velenje muzej

https://www.inyourpocket.com/velenje-slovenian/Muzej-usnjarstva-na-Slovenskem_115606v
(11.2.2018)

Vila Mayer

<http://www.sostanj.si/> (23.12.2017)